Sovražniki socialistične družbe pred okrož. ljudskim sodiščem v Ptuju

Senat mariborskega okrožnega sodišča je začel v torek, 22. t. m. v Ptuju v »Titovem domu« razpravo proti članom zločinske bande iz Gerečje vasi in okolice, ki jih je obtožil javni tožilec mariborskega okrožja zaradi zločinov v ptujskem okraju v času med koncem 1945 do začetka 1949.

Dvorana »Titovega doma« je bila nabito polna. Ljudje iz podeželja in mesta so z zanimanjem poslušali po vseh zvočnikih v mestu prenašani potek razprave.

Odkritje zločinske bande, prekinitev njenega delovanja in pravično kaznovanje njenih članov je našemu ljudstvu ponovni dokaz, kako dosledno odkrivajo organi UDV delovanje sovražnikov socialistične družbe, ki so se izločili iz družbe delovnih ljudi in se postavili v vrsto zločincev, ki jim žrtve minule vojne niso dovolj velike in so jim pridobitve Narodno osvobodilne borbe premalo svete, da bi jih sprejeli in pomagali delovnemu ljudstvu premagovati težave za dosego lepšega in boljšega življenja narodov in držav socializma.

Javni tožilec je prečital obtožnico

Iz obtožnice, ki jo je prečital javni tožilec, je bila razvidna vrsta zločinov.

Obtoženi Koren Ivan in ubiti banditi Tomanič Martin, Burjan Franc ter Pečnik Ivan so koncem leta 1945. z orožjem pobegnili iz JA in nato v februarju 1946 zahrbtno ubili dva borca KNOJ-a, ki sta jih aretirala in vodila proti Strnišču. Prešli so nato v ilegalo in se povezali v bando z namenom, da vzpostavijo zvezo s tolpami, ki sta jih organizirala po navodilu NKKJ bandit Skamlič v Slov. gor. in bandit Senčar v Ptuju. Po zajetju oziroma razbitju navedenih tolp so izgubili stike z inozemstvom in svojo bando uredili v roparsko tolpo. Od leta 1946. do začetka 1949 je bila izvršena vrsta težkih razbojništev. Kmetijska zadruga v Selah je bila trikrat izropana. Izropani sta bili tudi kmetijski zadrugi v Mihovcih in Trničah. Poleg umora dveh KNOJ-evcev 1946 je izvršila ta tolpa roparski napad na patrolo NM v Podložah. Pri tem je bil ubit miličnik Berdon,. miličnik Jamnik pa težko ranjen. Pod krinko miličnikov oziroma organov finančnega odseka je tolpa izsiljevala in ropala pri številnih kmetih v Mihovcih, Pongercih, Loki, Doliču in Zg. Velovlaku. Postopoma so se začeli med člane te tolpe uvrščati tudi moralni in materialni pomočniki, med njimi dva duhovnika, kmetje in drugi.

Izvor zločincev in njihovih pomočnikov, ki so se znašli pred sodiščem

Iz Gerečje vasi:

Obt. Koren Ivan, sin Alojza in Antonije, roj. Turnšek, 25. III. 1923 v Gerečji vasi, kmečki sin, sedaj v begstvu, samec, brez premoženja, slovenske narodnosti, državljan FLRJ, je dovršil osnovno šolo, služil nemško vojsko in v JA.

Obt. Turk Franc, sin Ivana in Helene, roj. 8. II. 1921 v Gerečji vasi, železostrugar, poročen, oče enega otroka, brez premoženja, služil v nemški vojski in v JA.

Obt. Tomanič Franc, sin Antona in Marije, roj. 27. III. 1882, poročen, oče sedmih otrok, posestnik 6 ha zemlje, hiše in gospod. poslopja.

Obt. Tomanič Angela, hči Franca in Marije, roj. 10 XI. 1922, kmečka delavka, samska, brez premoženja.

Obt. Tomanič Neža, hči Franca in Marije, roj. 16. I. 1921, poljska delavka, samska, brez premoženja.

Obt. Kajzersberger Ivan, sin Jurija in Kunigunde, roj. 28. VIII. 1896, pos., poročen, oče štirih otrok, poseduje 8 ha zemlje, hišo in gospod. poslopje, gospod. orodje in stroje ter živino v skupni vrednosti 200.000 din.

Obt. Burjan Roza, hči Jurija in Neže, roj. 21. VIII. 1894, gospod., por., mati petih otrok, poseduje 7 ha zemlje s hišo in gospod. poslopjem ter premičnine.

Obt. Pečnik Franc, sin Mihaela in Jere, roj. 28. II. 1929, strojni ključavničar, samski, ni služil vojske.

Obt. Požgan Alojzij, sin Alojza in Ane, roj. 30. maja 1928, mizarski pomočnik, samski, služil v JA.

Obt. Turnšek Janez, sin Stefana in Neže, roj. 19. XII. 1921, pos., poročen, oče dveh otrok, poseduje 8 ha zemlje, hišo in gosp. poslopje ter živino, služil v jugosl. predaprilski vojski in v JA.

Obt. Koren Marija, hči Alojza in Antonije, roj. dne 9. I. 1926, kmečka delavka, samska, brez premoženja.

Iz Slovenje vasi:

Obt. Ules Milan, sin Antona in Barbare, roj. 24. VII. 1924 v Gor. Radgoni, poljski delavec, samski, brez premoženja, služil v JA do sept. 1945.

Obt. Jerenko Martin, sin Franca in Jere, roj. 23. X. 1909, pos., por., oče treh otrok, poseduje 13 ha zemlje s hišo in gospod. poslopji, živino ter premičnine, služil v bivši jugoslov. vojski.

Iz Hajdine:

Obt. Planinšek Franc, sin Mateja in Terezije Kozoderc, roj. 1. IV. 1887 pri Sv. Lovrencu, duhovnik, samski, brez premoženja, dovršil osnovno šolo, gimnazijo in teološko fakulteto.

Obt. Skuhala Vekoslav, sin Franca in Uršule Šegula, roj. 21. VI. 1895 pri Veliki Nedelji duhovnik-župnik, samski, poseduje premičnine, dovršil osn. šolo, gimn. in teol. fakulteto, služil v avstr.-ogrski vojski, predkaznovan.

Iz Zlatoličja:

Obt. Toplak Ludvik, sin Janeza in Marije, roj. 8. VIII. 1924, poljski del., samski, brez premoženja, služil 17 mes. v nemški vojski in v JA 21 dni.

Iz Lovrenca na Dr. p.:

Obt. Osenjak Neža, hči Antona in Marije, roj. 23. XII. 1926 v Dražencih, knjigovodkinja v Kmet. zadrugi, samska, brez premoženja.

Vsi so slovenske narodnosti, jugosl. državljani in so prišli pred sodišče iz pripora.

Vojaški dezerterji, organizatorji in člani oborožene tolpe so zasledovali protiljudske cilje

Koren Ivan je v oktobru 1945 dezertiral iz JA. Februarja 1946 je po aretaciji skupno z ubitimi banditi Tomaničem in Burjanom ter Pečnikom z brzostrelko zahrbtno umoril dva borca KNOJ-a Turnška Ivana in Peluca Franca ter jima odvzel orožje. Skupno z ostalimi se je skrival v bunkerju. Po obsojeni Toplak Katici je iskal zvezo z banditem Skamličem in Senčarjem ter v poletju 1946 pobegnil preko meje v Avstrijo..

Ules Milan je v oktobru 1945 pobegnil iz JA in pri tem odnesel s seboj brzostrelko, ki jo je vzel v skladišču, po aretaciji pobegnil iz zapora in se nato do 7. I. 1949 skrival v bunkerju na svojem domu.

V oktobru 1947 je dobil preko obt. Toplak Ludvika zvezo z banditi Tomaničem, Burjanom in Pečnikom. Z njimi se je pogosto sestajal ter koval načrte za beg v Avstrijo. Sodeloval je v oboroženih pohodih bande. Dne 15. III. 1948 je sodeloval pri oropanju Kmetijske zadruge Sela, od koder so odnesli za 30 tisoč din blaga, dne 21. IV. 1948 pri oropanju Mohorič Ane iz Doliča, kateri so pobrali 4000 din, in še isto noč pri Lahu Ignacu in Kovačič Tereziji v Zg. Velovlaku ter jima odnesli 2600 din. V avgustu 1948 je bil izropan KLO Mihovci, kjer je bilo pobranega blaga v vrednosti 82.710 din.

Turk Franc se je v juniju 1948 preko Tomaničeve in Burjanove družine povezal z banditi Tomaničem, Burjanom in Pečnikom ter se z njimi pogosto sestajal. Junija 1948 je prejel od Tomaniča lovsko puško, 13. XII. 1948 pa pištolo ter nato kot aktivni član bande sodeloval pri oboroženih akcijah. Dne 14. XII. 1948 je obvestil Tomaniča, da imata dva delavca na Ptujski gori orožje. S tem je dal pobudo za prisilen odvzem tega orožja. Še isto noč je vodil ostale bandite na pohod. V Podložah je prišlo do napada na dva člana NM. Miličnik Berdon je bil ubit, Jamnik pa težko ranjen. Oba sta bila oropana. Plen je odnesel Turk.

Tomanič Franc je od junija ali julija 1946 vzdrževal tesne stike s sinom Martinom in ostalimi člani tolpe, jih sprejemal na svojem domu, jim nudil hrano in zatočišče ter izhodišče na roparske pohode. Kot lastnik posestva je dopustil gradnjo bunkerja, kjer se je skrivala tolpa in hranila naropano blago. Vedel je za delovanje tolpe od umora KNOJ-evcev dalje in za ropanje zadrug. To je odobraval. Okoriščal se je tudi z naropanim blagom. Dobil je za svojo uporabo par čevljev, dva para nogavic, nekaj srajc in cigarete.

Tomanič Neža se je v letu 1946. podobno kot oče in sestra povezala z bratom in ostalimi člani tolpe, pomagala kopati bunker, sprejemala člane tolpe, skrbela za njihovo prehrano in varnost. Bila je z banditi dogovorjena glede znakov za sporazumevanje v primeru nevarnosti. Delovanje bande ji je bilo znano in ga je odobravala. Prejemala je del naropanega blaga.

Tomanič Angela se je v juniju ali juliju 1946 povezala z banditi. Pomagala je kopati bunker za brata Martina. Vedela je tudi za kopanje centralnega bunkerja v gozdu. Z banditi je imela dogovorjene znake za obveščanje nevarnosti. Skrbela je za prehrano banditov. Bratova pisma je nosila Osenjak Neži. Prenašala je pisma in pakete Osenjak Neže, ki jih je pošiljala njenemu bratu Martinu. Kot članica tolpe je nadalje vedela za roparske pohode in jih odobravala. Od naplenjenega blaga je prejela pet kombinež, pet parov hlačk, bluzo, pet parov nogavic in par čevljev.

Toplak Ludvik se je v septembru 1947 povezal preko Burjan Roze in njenih hčera z banditi Tomaničem, Burjanom in Pečnikom. Od Burjana je prejel pištolo. Ko je izvedel od obt. Jerenka, da se Ules skriva doma po naročilu Burjana in na željo Ulesa, je povezal slednjega z banditi. Kot član bande je vedel za njeno delovanje, za umor KNOJ-evcev in za trikratno oropanje Kmetijske zadruge v Selah. To delovanje je odobraval. Pogosto se je shajal s člani tolpe, razpravljal z njimi o možnosti prehoda meje in jih obveščal o obmejnih prilikah. Stalno zvezo je vzdrževal z Ulesom. Tega bi moral obvestiti za slučaj skupnega bega v Avstrijo. Prav tako se je razgovarjal z banditi o nalogah tolpe v zvezi s po njih zamišljenem preobratu v FLRJ.

Za pomoč pri organiziranju in delovanju tolpe so potrebni izobraženi zločinci

Planinšek Franc je zvedel 6. VII. 1947 od Burjanovih sorodnikov, da se bandit Burjan skriva na svojem domu in se je nato s posredovanjem Burjan Roze z njim povezal. S pomočjo Kajzersbergerja in z vednostjo ter odobravanjem župnika Skuhala Vekoslava se je sestal neke noči z banditi Tomaničem, Burjanom in Pečnikom v cerkvi na Hajdini. Po daljšem razgovoru jih je izpovedal in jim dal odvezo z zatrditvijo, da je umor KNOJ-evcev upravičen, ker ga smatra kot silobran pred komunisti. S tem je pristal na zločinsko delovanje bande in jo moralno podpri za naslednje delo.

V času svojega službovanja kot kaplan je očitno manifestiral svoj sovražni odnos do ljudske oblasti, napovedoval spremembo družbenega reda v FLRJ in kot verski predstavnik izrabljal svoj vplivni položaj nad verniki. S tem je dajal pobudo za protiljudsko delovanje in vršil propagando proti obstoječi državni ureditvi v FLRJ.

Kajzersberger Ivan je zvedel jeseni 1947 od Burjanove, da se skriva bandit Burjan na svojem domu. Novembra istega leta je stopil z njim v stik in zvedel tudi za ostale člane tolpe ter za umor KNOJ-evcev. Na prošnjo Burjanove je posredoval pri kaplanu Planinšku za sestanke z banditi. Uspel je, da je prišlo do sestanka v cerkvi. Bandita Burjana je opozarjal, naj bo previden.

Burjan Roza je zvedela takoj po umoru KNOJ-evcev, da je pri dejanju udeležen sin Franc. Sprejela ga je na domu in mu nudila zatočišče in hrano ter dopustila, da si je s pomočjo ostalih banditov, ki so se ves čas pri njih shajali, zgradil bunker. Pri teh delih je pomagala tudi ena izmed njenih hčera. V bunkerju se je sin skrival do zadnjega.

Za prikrivanje tolpe so bili potrebni pomočniki

Skuhala Vekoslav. Kaplan Planinšek ga je seznanil s tem, da se skrivajo na svojih domovih banditi Tomanič, Burjan in Pečnik zaradi umora KNOJ-evcev, kakor tudi o tem, da posreduje Kajzersberger sestanke z njimi. Sestanek v cerkvi je odobraval, kaplana Planinška pa opozarjal, naj bo v stvari previden.

Pečnik Franc je vedel za sodelovanje brata Ivana pri napadu in umoru KNOJ-evcev v letu 1946., kakor tudi, da se ta skriva v bunkerju, ki si ga je zgradil, in da se večkrat shaja z ostalimi banditi. Vedel je tudi, da je tolpa oropala Kmetijsko zadrugo v Mihovcih in da je od oropanega blaga dobil brat Jože blago za obleko in srajce, oče pa cigarete. Slišal je od banditov, ko so se razgovarjali, o skorajšnjem preobratu v Jugoslaviji. V letu 1946. ali 1947. pa je zaupal Požganu, da se brat skriva.

Osenjak Neža je kot uslužbenka v KZ vzdrževala stike z banditom Tomaničem. Njegova sestra Tomanič Angela ji je prinašala bratova pisma, na katera je po isti poti odgovarjala in mu pošiljala baterije za žepne svetilke, bonbone in drugo drobnarijo. V času od 1947 dalje se je večkrat s Tomaničem sestajala, ga opozarjala, naj se pazi, ker mu preti nevarnost. Od njega je izvedela o delovanju bande.

Požgan Alojz se je v letu 1947. srečal z banditom Pečnikom, katerega je pozval, naj pride na sestanek. Na tem se je nato razgovarjal s Tomaničem in Burjanom. Za tem se je ponovno sestal s Pečnikom na njegovem domu oz. v bunkerju. Tu je srečal tudi ostala bandita. Vedel je, da so oboroženi in da nameravajo v Avstrijo. O skrivanju banditov in o njegovih bunkerjih je pripovedoval Koren Mariji.

Turnšek Janez si je ob demobilizaciji iz JA 1945. leta pridržal puško v nameri, da bi imel svoje orožje. Vedel je, da se banditi skrivajo. Od Franca Turka je takoj po dejanju zvedel o akciji na Ptujski gori in o napadu na patruljo NM, pri katerem je bil ubit miličnik Berdon, Jamnik pa ranjen.

Jerenko Martin se je v jeseni leta 1946. srečal z banditom Ules Mihaelom, ki se je skrival in je o tem obvestil obt. Toplaka, nakar je ta povezal Ulesa s tolpo. Sestal se je vsaj 30krat s obt. Milanom Ulesom, za katerega je vedel, da je oborožen. Od njega je tudi izvedel, da se ostali banditi skrivajo doma in da so izvršili umor KNOJ-evcev v l. 1946. in umor miličnika Berdona v letu 1948.

Koren Marija je v letu 1946., po umoru KNOJ-evcev, govorila z bratom Koren Ivanom. Od njega je izvedela za potek dejanja, o tem pripovedovala očetu in materi. Vedela je, kje se brat skriva in končno tudi to, da je odšel v Avstrijo. Istočasno je navezala stike z banditom Tomaničem, ki ga je večkrat srečala in preko njega zvedela, da se skrivata Pečnik in Burjan v bunkerjih, ki sta si jih zgradila ter da sta oba oborožena z brzostrelkama.

Po prečitanju obtožnice je javni tožilec obrazložil obseg in karakteristiko kaznivih dejanj in predlagal strogo kaznovanje obtožencev brez upoštevanja olajšilnih okoliščin.

Iz množice je bil iznešen predlog na strogo kaznovanje morilcev in njihovih pomočnikov, ki je bil potrjen z aplavzom.

Obtoženi so izjavili, da so razumeli obtožnico. O obt. Korenu se je razpravljalo v njegovi odsotnosti.

Kako so se obtoženci zagovarjali?

Iz zagovorov obtožencev oziroma njihovega izmikanja točnim odgovorom je dokazano, da se je banda mogla razvijati in obstojati le zaradi tega, ker je imela moralno oporo in pobudo v kaplanu ter župniku na Hajdini, ki sta izrabljala svoj duhovniški položaj in vpliv nad ljudmi v Gerečji vasi.

Mesto odpora in prezira so našli morilci in roparji v njima zaščitnika in pobudnika ter spovednika, ki daje banditom odvezo in obhajilo tudi za umore, staršem in sorodnikom pa tolažbo, da bo konec ljudske oblasti.

Prvi se je zagovarjal **Turk Franc.**

Pojasnil je dejanja iz obtožnice in dajal zadevne odgovore na vprašanja predsednika senata.

Preds. senata: »S čim Vas je Tomanič prepričal, da je to pravilno, kar počne?«

Obt. Turk: »Tomanič mi je rekel, da bo pri nas preobrat, da pridejo sem Angleži.«

Ko je pojasnil senatu dogodke iz obtožnice, mu je stavil nekoliko vprašanj tudi javni tožilec.

Tožilec: »Pojasnite, kaj Vas je vodilo v banditsko družbo?«

Obt. Turk: »Banditi Tomanič in drugi so mi rekli, da se borijo za krščansko vero proti komunizmu.«

Preds. senata: »Zakaj bi se bilo treba boriti za krščansko vero? Ali Vam je kdo branil iti v cerkev?

Obt. Turk: »Tako so mi oni rekli. Govorili so to zato, da bi brisali ljudem oči, v resnici pa so ropali.«

Tožilec: »Kaj Vam je izjavil Tomanič ob priliki, ko je umoril člana NM Berdona?«

Obt. Turk: »Ko smo šli po umoru 14. dec. 1948 domov s Ptujske gore, mi je Tomanič pri Strniškem nasipu rekel: Enega greha sem se že spovedal pri kaplanu, sedaj se bom moral spovedati še drugega.«

Na vprašanje preds. senata, če obžaluje, kar je storil, je potrdil, da obžaluje.

Za njim je dal svoj zagovor **kaplan Planinšek.** Predsednik senata je navedel dejanja iz obtožnice in ga vprašal, kaj ima na to povedati.

Obt. Planinšek: »Zagovor v preiskavi je točen in ga v celoti povzamem. Osebno sem prišel skupaj pri Burjanovih z banditom Burjanom. Vedel sem, da je bandit. Vsi so vedeli za to bando: vaščani, prijatelji in znanci, pa je nikdo ni prijavil. Meni ni prišlo na misel, da bi jo jaz prijavil.«

Preds. senata: »Kako morete kot duhovnik ščititi človeka, ki je moril?«

Obt. Planinšek: »Zavedam se, da nisem storil svoje državljanske dolžnosti.«

Preds. senata: »Kako je prišlo do spovedi v cerkvi?«

Obt. Planinšek: »Julija 1948 sem vprašal Burjanovo mater, če se ji je posrečilo spraviti sina k velikonočni spovedi in obhajilu. Odgovorila mi je, da ne in da bi rada videla, da bi se njen sin spovedal. Rekel sem, da mu bom poskusil pomagati ob Marijinem prazniku Vnebovzetja. 18. avgusta ob 3. uri zjutraj je prišel skupno z dvema banditoma. Šli smo naravnost v spovednico. Vprašal sem jih, če želijo sv. obhajilo. Želeli so in sem jih obhajal. Po odhodu iz cerkve sem jim želel srečno pot. O umoru KNOJ-evcev sem že vedel prej, oni pa pri spovedi tega niso povedali.«

Po nekoliko vprašanjih je preds. senata vprašal obt. Planinška, če ima še kaj povedati.

Obt. Planinšek: »Neizkušenost sveta me je zapeljala na pot proti tej oblasti. Lani sredi leta se je moje mnenje spremenilo. Prej sem bil proti ljudski oblasti.«

Tudi javni tožilec mu je stavil razna vprašanja.

Tožilec: »Zakaj ste poklicali bandite k spovedi ponoči?«

Obt. Planinšek: »Saj razumete, da tisti fantje ne bodo prišli po dnevi.«

Tožilec: »Ali sme duhovnik obhajati bandite, ki so izvršili zločine?«

Obt. Planinšek: »Ne sme. Jaz sem jih obhajal, ker mi niso povedali, da so umorili KNOJ-evce.«

Tožilec: »Zakaj niste prijavili zločincev?«

Obt. Planinšek: »Prijavil jih nisem, ker jih tudi drugi niso prijavili.«

Tožilec: »Ali veste, zakaj ste danes pred ljudskim sodiščem? Ali kot duhovnik ali kot bandit?«

Obt. Planinšek: »Ne kot duhovnik. Kar nisem storil kaznivo dejanje.«

Tožilec: »Ali je župnik Skuhala vedel za zločine? Kak je njegovi odnos do ljudske oblasti?«

Obt. Planinšek: »Vedel je. On je do ljudske oblasti ravno tak kot sem jaz.«

Na vprašanje preds. senata, če obžaluje dejanje, je pritrdil. Poudaril je pri tem svojo neizkušenost sveta in dodal: »Od zdaj naprej ne bo nikdo nič slišal o kakem mojem kaznivem dejanju proti državi.«

Obt. Kajzersberger Ivan je bil župan v stari Jugoslaviji, v času okupacije »Bürgermeister«, po osvoboditvi pa predsednik KLO. Tako so hoteli vaščani Gerečje vasi. Rad je hodil v župnišče in je bil povezan z bando.

Preds. senata in javni tožilec sta mu stavila razna vprašanaj zaradi pojasnitve dejanj v obtožnici.

Preds. senata: »Zakaj ste intervenirali pri kaplanu za Burjanovo spoved?«

Obt. Kajzersberger: »Burjanova mati me je prosila, da bi posredoval spoved njenega sina pred kaplanom Planinškom. Menila sva se s kaplanom, kako bi bilo kaj s spovedjo. Kaplan mi je rekel, da bi to že šlo, mora pa še vprašati poprej g. župnika. Burjan Roza mi je leta 1947 povedala o svojem fantu in o umoru KNOJ-evcev.«

Preds. senata: »Kako to, da Vas je bilo strah prijaviti bandite?«

Obt Kajzersberger: »Grozili so mi, da me bodo ubili. Banditi so bili med seboj dogovorjeni, da bodo vse pobili, kateri jih bo izdal.«

Tožilec: »Ali ste kot predsednik KLO izvršili svojo dolžnost?«

Obt. Kajzersberger: »Drugo sem vse pravilno delal, samo to ni pravilno, da nisem naznanil banditov.«

Ostali del pojasnil in zagovor se je nanašal na orožje banditov in bunker.

Protiljudska duhovščina je kriva zločinskega razvoja mladine na vasi

Obtoženke **Tomanič Angela in Neža ter Osenjak Neža** so s svojim zagovorom potrdile obtožbo o sodelovanju z bando in soodgovornost za storjene zločine.

Z zagovorom so pred množico in pred sodnim senatom prikazale bedno sliko deklet na vasi, ki so se izločile iz vrste trdne in samostojne mladine, ki se vsak dan bolj otresa vseh znakov zaostalosti in se rešuje vpliva protiljudske duhovščine.

Tomanič, brat Angele in Neže, ubiti bandit, je imel ljubavne odnose z Osenjak Nežo, Tomanič Neža pa z banditom Pečnikom. Vse tri obtoženke so sledile zločinskemu razvoju bande in sprejemale naše odgovornost za zločine, ne da bi malo pomislile na cilje, ki si jih je potom njih postavila reakcionarna duhovščina. Iztrgale bi se lahko iz njihovega vpliva ter svobodno zaživele človeka dostojno življenje.

Na drugi strani pa je isto z obtoženci **Ules Milanom, Pečnik Francem, Požgan Alojzijem, Toplak Ludvikom in Turnšek Janezom,** ki so pri zagovoru priznali več ali manj obtoženih dejanj. Mladi ljudje so ti obtoženci-banditi in njihovi pomagači.

Župnik Skuhala in kaplan Planinšek sta odobravala, . o je eden ali drugi od tokratnih obtožencev zapustil vojašnico, svoje delovno alj službeno mesto, ko je pokazal nepokorščino napram naporom delovnega ljudstva, prijel za orožje in prišel na pot življenja morilcev, roparjev in izsiljevalcev. Pred ljudskim sodiščem pa je hotel biti župnik Skuhala čist, brez vsake odgovornosti za ljudi, ki so sedeli levo in desno od njega na zatožni klopi. Sodišču ni hotel priznati, da se je banditizem v Gerečji vasi razvil zato, ker so starši videli v svojih otrocih verne ovce, ki jih pase dušni pastir s Hajdine, ki sovraži ljudsko oblast, socializem in vse, kar se gradi na naši zemlji za delovne ljudi. To hujskaško delo pa je opravičeval s tem, da je ljudska oblast preostra in da je potrebno, da bi se režim omilil. Ni hotel priznati, da se zaveda, da se bo prej ko slej večji del mladine na deželi iztrgal iz objema teme, laži in hinavščine pridigarjev o poštenju, prijel za delo in povedal svojim staršem, da ne rabi vodstva iz župnišča, temveč iz svoje sredine.

Župnik Skuhala Vekoslav je v svojem zagovoru pojasnjeval senatu: »Kaplanu Planinšku sem rekel, naj tajno ne spoveduje skrivačev. Vedel sem za nje. Kje se skrivajo, nisem vedel. Zvedel sem od ljudi, da so ubili dva KNOJ-evca. Tajne spovedi nisem dopuščal, ampak samo javno, da se ljudje med sabo vidijo, kdo gre k spovedi in k obhajilu. Mislil sem, da do spovedovanja ne bo prišlo, kar bi mi bilo najljubše. Na tihem sem si mislil, da je to nevarna zadeva«.

Dolgo se je izmikal, dati točen odgovor o tem, da je vedel o skrivanju banditov, nazadnje pa je dejal: »Vedel sem, da se banditi včasih skrivajo doma, včasih drugje, ker po perilo hodijo domov«.

Glede sovražnega razpoloženja napram ljudski oblasti je rekel: »Nisem bil nasprotnik politični oblasti. Slo je za gospodarske zadeve. Kritiziral sem glede davka, krompirja itd.«.

Na vprašanje senata o pričakovanju spremembe v oblasti je izjavil: »Pričakovala sva s kaplanom, da se bo režim omilil«.

Na koncu je še izjavil, da obžaluje priznano dejanje.

Obt. Tomanič Franc in Burjan Roza sta se pri zagovoru delala nevedna. Zaradi čustev kot oče in mati svojih sinov nista prijavila, četudi sta vedela, da sta morilca.

Obt. Burjan Roza je poleg tega v zagovoru zanikala, da bi bil Kajzersberger na njeno prošnjo posredoval spoved pri kaplanu Planinšku. Pri soočenju je obt. Burjanova prosila, naj vpraša kaplana, kako bi bilo s sinovo spovedjo. Obt. Burjanova pa je trdila, da se tega ne spominja, da nič ne ve o dogodku s kaplanom in sinom zaradi spovedi.

Slabe posledice duhovniškega vpliva na Burjanovo so se pokazale pri preiskavi kakor tudi pri zagovoru. Kot se je bala propasti sinove duše zaradi zločinov, prav tako se je bala zameriti se župniku in kaplanu, če bi o njih izpovedala resnico. Prej sta izpovedala resnico kaplan Planinšek, župnik Skuhala in Kajzersberger kot obt. Burjanova.

Tudi Tomanič in Burjanova ter Jerenko Martin in Koren Marija obžalujejo dejanja.

Priče iz Dravskega polja in Slov. gor. so opisale roparske in izsiljevalne zločine bande. Ljudstvu in sodišču so opisale postopanje bande pri roparskih in izsiljevalnih akcijah pri zadrugah in privatnikih. Zahtevale so povrnitev škode za oropano blago in denar.

Zaslišan je bil tudi miličnik Jamnik, ki je bil težko ranjen v Podložu, ko je bil miličnik Berdon od bande ubit.

Ko je opisoval ves dogodek, ga je predsednik senata vprašal, če kaj zahteva za poškodbe ali stroške.

Jamnik pa je odločno dejal: »Ne zahtevam nikakega povračila. Zahtevam samo to, da se banditi najstrožje kaznujejo«.

Kot dokazno gradivo so bile sodišču na razpolago izjave raznih prič o umorih, vlomih in tatvinah ter izsiljevanjih v Loki, Zg Velovlaku in drugod, pisma bandita Tomaniča in Osenjak Neže, slike o bunkerjih in tam najdenem orožju, blagu, municiji itd., kakor tudi seznami predmetov, ki so bili najdeni v bunkerjih ob času odkritja in razbitja bande v Gerečji vasi.